

Dè ^{MuhN}
20/10/09

Sinds kort is het bommelverhaal 'Hm' niet meer mijn enige boek met een tweeletterige titel; het heeft gezelschap gekregen van *Dè*, een onlangs verschenen bundel Groninger verhalen en gedichten van Jan Siebo Uffen (1942) uit Noordlaren. De bedoeling is duidelijk: de titel (die ten naaste bij betekent: nou, die is goed) wil een afspiegeling zijn van het bondige en knoestige dat nu eenmaal kenmerkend wordt geacht voor de wijze waarop de Groninger zich uitdrukt. Zuneg mit woorden dus. Afgezien van de vraag of dat tegenwoordig nog zo is (de meeste Groningers die ik ontmoet praten je bijkans je oren van het hoofd) heb ik de indruk dat Jan Siebo Uffen zijn Oldamtster dialect bewust zodanig hanteert dat het veelgekoesterde 'vierkante' Groninger volkskarakter er aan alle kanten in doorklinkt. Zijn taal is

Het Noorden

hoekig van vorm en ruig van klankkleur en doet in dat opzicht zelfs wel eens wat gekunsteld aan; bovendien voert hij de zeggingskracht graag op met oude en vaak al halfvergeten woorden. Niettemin: Jan Siebo Uffen heeft het Gronings innig lief en hij doet er ongetwijfeld heel fraaie dingen mee.

Zijn werk laat zich niet gemakkelijk in een hokje stoppen. Hij

schrijft expressionistische, doldwaze, verstild-weemoedige, opstandige, parodistische gedichten, wisselend van kwaliteit en tussendoor produceert hij (soms alleraardigste) gedichten en liedjesteksten voor en over kinderen. Een enkele keer vervalt hij naar mijn smaak iets te veel in Groningse stoerheid, zoals in het wat galmende *Kammeroad*. Maar echt heel mooi zijn de gedichten als *Dien Stroaten*, *Preek*, het juweeltje *Dörp* en het mysterieuze *Winternacht*, om maar een paar te noemen.

En dan die verhalen. Van sommige lig je echt in een deuk, al dringt zich bij lezing steeds weer dat hinderlijke gevoel bij mij op dat de humor bewust met vet krijt is aangezet opdat de oer-Groningse sfeer recht wordt gedaan. Dat geldt voor een verhaal als *Kwaalm*, evenals voor *Luckie Striek & Co en heur geaimel*, met zijn wat geforceerde boodschap van: "doe maar gewoon, dan doe je

al gek genoeg". Maar er zijn ook verhalen waarin, onder al die gekheid en 'gnivvelachtigheid', heel andere dingen spelen. In het verhaal *L* wil het schrijven niet vlotten: ligt het aan de kapotte letter L van de schrijfmachine, heeft de versleten L van het woord *Welkom* op de deurmat er iets mee van doen, of is (naar wij ten slotte vermoeden) de stukgelopen liefde van een vriend de voornaamste oorzaak? Zelfs in *Kerstboomkoopman*, een bijna parodistisch midwintersprookje waarin Uffen lekker dwaas en beeldend met de taal in de weer is, schemert het kleine drama van de ouders die zich geen kerstboom of kerstfeest kunnen veroorloven tussen de regels door. En in *Van Nijs* is het lachen geblazen om Feddema die, kort voor zijn pensioen, nog met de computer moet leren werken en de toetsen 'oet grammietegheid' van Groningse opschriften voorziet; maar, de minder oppervlakkige lezer ziet

een oudere man die in de harde wereld van arbeidsonvrede, Engelstalige communicatie en automatisering zijn 'golden allozie' probeert te halen. In een magisch-droomachtig verhaal als *Rozelien-eulie en jonge honden* toont de schrijver dat hij ook in dit genre heel goed uit de voeten kan. Een geslaagde bundel met nu en dan echte hoogtepunten, deze eersteling van Jan Siebo Uffen, en bovendien bijzonder fraai geïllustreerd door Johnny Kouvaras. Alleen: van mij mag hij best een fractie subtieler met de taal te keer gaan. Want dan glijdt hij opeens ontspannen in verhalen als *Aander Stroaten*: over de verwarring van een jochie dat zijn ideaalbeeld van de blinde vrouw, met wie hij dagelijks gaat wandelen, onverwacht verstoord ziet. Heel naturel opeens. En heel mooi.

Jan Siebo Uffen **Dè** Prijs: f 25,- (Profiel)

Kees Visscher